

державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. Вип. 59. Вінниця : ТОВ Нілан ЛТД. 2020. 83-88.

5. Лапшина І.М., Комарівська Н.О. Використання елементів сучасних інноваційних технологій у формуванні інтересу до дитячої літератури у дітей дошкільного віку // II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні технології в дошкільній освіті». Переяслав-Хмельницький, 28-29 березня 2019. С.44-48.

6. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пирожено ; за ред. О.І. Пометун. К., 2004. 192 с.

Чубенко Валерія,

Кривуля Юлія

м. Харків

(Наук. керівн. – канд. пед. наук,

доц. Ємець А. А.)

МЕТОД ПРОЄКТУ ЛІТЕРАТУРНОГО СПРЯМУВАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ Й ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИТАЦЬКИХ УПОДОБАНЬ РІЗНИХ ПОКОЛІНЬ

Анотація. *Стаття присвячена проблемі застосування методу проєкту в навчанні. Розглянуто позитивізми та негативізми методу. Подано результати опитування вчителів початкових класів, які активно впроваджують проєктну діяльність у навчальний процес. Представлено результати пілотного проєкту «Читання як зв'язок поколінь» реалізованого на рівні професійно зорієнтованої студентської аудиторії.*

Ключові слова: *метод проєкту, читання, початкова школа.*

Abstracht. *The paper is devoted to the problem of applying project method in teaching. The positivisms and negativisms of the method are considered. The paper presents the results of the survey of primary school teachers who are actively implementing project activities in the educational process. The paper presents the results of the pilot project «Reading as a connection of generations», which was implemented at the level of professionally oriented student audience.*

Keywords: *project method, reading, primary school.*

У наш час проблема вдосконалення освітнього процесу стала дуже актуальною. Навчання учнів початкової школи має бути спрямоване не лише на здобуття знань, а й на практичне їх застосування. Одним з ефективних шляхів вирішення завдань школи XXI століття – використання методу проєктів, який виник ще на початку XX століття в США. Його засновниками вважають американського педагога Дж. Дьюї та його учня В. Х. Кілпартика.

Аналіз наукових джерел дозволив у наші дні визначити як позитивні, так і негативні сторони застосування цього методу. Сучасний варіант методу проєктів розглядається не як альтернатива класно-урочній системі (як було в 20-30 роках минулого століття), а як додатковий засіб, що підвищує якість навчання, розвиває пізнавальну сферу та особистісні якості школяра. Проєкт дає можливість: усвідомлювати великий обсяг інформації за обмежений час; швидко та чітко відтворювати засвоєне; практично використовувати отримані знання; виховувати почуття обов'язку, командної взаємодії та відповідальності учнів [2]. Але, як зазначає Н.Є. Яценко, проєктна діяльність вимагає наявності мультимедійних засобів, великих часових і матеріальних витрат, глибоко опрацьовуються лише окремі питання теми тощо [3].

Для того, щоб з'ясувати особливості застосування методу проєктів у сучасній школі, нами було проведено опитування 20 вчителів початкових класів. Вік респондентів – від 24 до 49 років (більшість складають ті, кому 24-27 років). Педагогічний стаж у середньому – 12-13 років.

Результати аналізу опитування показали, що абсолютно всі вчителі вважають метод проєктів корисним. Серед позитивізмів було відзначено, перш за все, формування вміння самостійно шукати інформацію (зазначили 42% респондентів), а також підвищується якість запам'ятовування інформації (25%), розвиваються творчі здібності (25%) та вміння працювати в команді (25%).

Найчастіше метод проєктів застосовують під час вивчення дисциплін «Я досліджую світ» – 42,9% та «Літературне читання» – 32,1%. Набагато менше на уроках інформатики – 3,6%, основ здоров'я – 7,1%, технологій – 7,1%,

української мови – 7,1%. Більшість педагогів регулярно використовують метод проєктів під час уроків (1-2 рази на місяць).

Серед негативізмів методу було передусім зазначено важкість опрацювання потрібної інформації (33,3%), невміння працювати в групі (16,6%), значні витрати на підготовку – 8,3%. Майже всі вчителів зазначають залежність успіху від участі в проєкті батьків учнів, їхньої зацікавленості.

Отже, метод проєктів є ефективним, однак у початковій школі для отримання оптимального результату дітям важлива допомога дорослих, оскільки не всі навчальні вміння в них вже сформовані [1].

Враховуючи загальновідомий факт, що приваблива навчально-пізнавальна діяльність впливає на всіх учасників освітнього процесу, Науково-консультативний центр дитячого читання і книги ХНПУ імені Г. С. Сковороди у 2020-2021 н.р. розпочав проєкт літературного спрямування «Читання як зв'язок поколінь».

Стратегічна мета проєкту – створення атмосфери інтересу до книжки між різними поколіннями читачів, стимулювання читацьких інтересів, відродження традицій обговорення літературних творів у сім'ї, з друзями.

Цільова аудиторія: учні 3-4 класів, учителі, батьки, студенти (як помічники й учасники).

Основна форма реалізації проєкту – конкурс. Учні початкових класів отримують завдання опитати старших (батьків, бабусь, дідусів, тіток, дядьків, старших братів і сестер, сусідів, знайомих тощо), яка книжка (твір) в їхньому дитинстві була найулюбленішою, записати враження опитаних (або попросити це зробити дорослих) і порівняти зі своїми (для цього прочитати зазначену старшим читачем книжку і чесно зафіксувати свої враження – сподобалося, не сподобалося, що саме, чи варто рекомендувати іншим прочитати цей твір). Роботу оформити на картці розміром А5 (одна книга – одна картка): на одному боці – враження дорослих, на зворотному - учнівські. Оптимально, якщо кожна дитина складе не менше двох карток (одну від представника покоління батьків,

одну – від більш старших читачів). Кількість карток від кожного учасника конкурсу необмежено.

Підбиття підсумків на рівні класу передбачає складання загального переліку рекомендованих творів, обмін враженнями, запрошення дорослих, щоб вони розповіли про свої книги, запис відео-звернень дорослих читачів про свої улюблені дитячі книжки, проведення уроків позакласного читання задля обміну враженнями про прочитане, нагородження найбільш активних учасників конкурсу.

Мета пілотної частини проєкту (2021р.) – отримання первинних відомостей про дитяче читання різних поколінь, створення списків творів, які популярні в дитячій читацькій аудиторії, добір оптимальних форм узагальнення результатів.

До реалізації пілотної частини проєкту було залучено студентів другого і четвертого курсу ХНПУ імені Г. С. Сковороди спеціальності «Початкова освіта», які мали оцінити власні читацькі уподобання в дитинстві і скласти 2-4 картки-рекомендацій. Ця частина роботи дозволяла отримати дані щодо читацьких дитячих уподобань молодих людей (18-20 років). Необхідно враховувати той факт, що отримані результати будуть відбивати картину читання молоді, професійно зорієнтованої на роботу з дітьми.

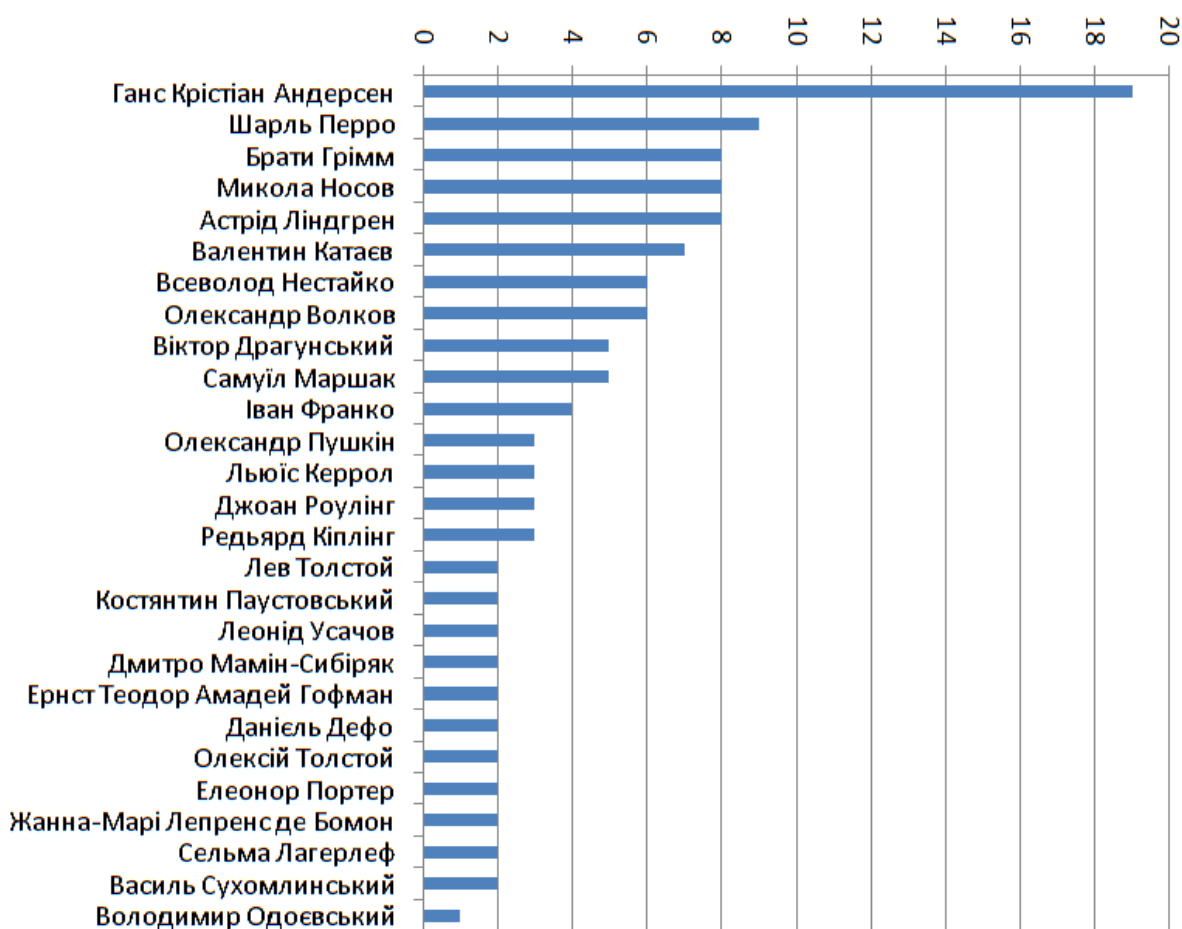
Нами отримано 174 картки з коротким описом привабливих рис твору. Рекомендовано 112 творів (перелік без повторів). Отриманий перелік можна розподілити за основними темами дитячої літератури. Тема «про пригоди» зустрічається найчастіше і розкривається у 69% творів, тема «про дітей» – у 54%, «про чарівність» – у 45,4%, «про природу» – у 21,3%. Оскільки категорія «про пригоди» зустрічалася найчастіше, можна зробити висновок, що ця тема була найпривабливішою 10-12 років тому для дітей молодшого шкільного віку, Деякі теми були об'єднані в одному творі, найчастіші комбінації складалися з тем «про пригоди» і «про дітей», «про пригоди» і «про чарівність», також зустрічалися твори з комбінацією «про пригоди», «про дітей» і «про чарівність».

Авторських творів серед запропонованих студентами було виявлено 96, інші являли собою народні казки різних етнічних груп, зокрема східнослов'янські, італійські, чукотські, арабські.

Прізвища письменників, твори яких зазначили студенти, подано на діаграмі 1. На графіку представлені не всі автори, а тільки ті, чий твір зустрілися частіше, ніж один раз, що складає 50% списку. Серед творів з найбільшою частотністю згадувань були: «Квітка-семибарвиця» Валентина Катаєва, «Снігова Королева» Ганса Крістіана Андерсена, «Пеппі Довгапанчоха» Астрід Ліндгрен, «Дванадцять місяців» Самуїла Маршака (сім-шість згадувань відповідно).

Діаграма 1

Частотність згадувань прізвищ письменників

У верхній частині діаграми 1 опинилися прізвища письменників, які цілеспрямовано займалися дитячою літературою, а в міру зменшення частоти згадувань збільшується питома вага авторів, які писали для різних поколінь

читачів. У другій половині списку серед авторів, які представлені тільки одним згадуванням, зустрічаються як письменники «дорослої» літератури, так і автори невідомі іншим учасникам опитування.

Отже, аналіз отриманих результатів продемонстрував, що в уявленні сучасного молодого покоління найцікавішу дитячу літературу представляють класики дитячої літератури давніх часів (Г.Х.Андерсен, Ш.Перро, бр. Грімм) та XX століття (М.Носов, В.Катаєв, А.Ліндгрен, В.Нестайко, О.Волков, В.Драгунський, С.Маршак), що практично не відрізняється від подібних результатів, отриманих 10-20 років тому. Звичайно, цікаво порівняти отримані дані із опитуванням дитячих читацьких уподобань людей інших поколінь, що й буде перспективою нашого подальшого дослідження.

Література

1. Ємець А.А., Загуляєва Є.М. Видатні українські письменники. Цікавий довідник для вчителів і учнів 1-4 класів. Х.: Вид. група «Основа», 2006. – 160с.
2. Проектні технології у дошкільному навчальному закладі / Упоряд. Буракова Ю.Д. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 204с.
3. Яценко Н. Є. Проектна діяльність учнів як засіб компетентісно-спрямованого навчання URL: <https://virtkafedra.ucoz.ua/imidg/jacenko.pdf>

Майя Ярмошкіна

м.Вінниця

(Наук. керівн. – канд. пед. наук,

проф. ВДПУ Лапишина І.М.)

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

З ТВОРЧІСТЮ ВІДОМИХ ХУДОЖНИКІВ-ІЛЮСТРАТОРІВ УКРАЇНИ

Анотація. Авторка коментує тлумачення поняття «ілюстрація», акцентує значення ілюстрацій для дитячої книги. Пропонує короткий огляд творчих робіт найбільш відомих в Україні художників-ілюстраторів. Рекомендує можливі прийоми роботи щодо активізації інтересу дітей дошкільного та молодшого шкільного віку до дитячої книги і читання.

Ключові слова: дошкільна освіта, початкова освіта, робота з книгою, елементи книги, ілюстрація, художники-ілюстратори.